

Nobel prijs voor Wiskunde?

Beschrijving

Nobelprijzen¹ zijn in het leven geroepen door het testament van Alfred Nobel², een opmerkelijke Zweedse scheikundige. Voor heel veel disciplines wordt de prijs jaarlijks uitgereikt, behalve voor wiskunde. Waarom zou dat zijn?

Een van de meest voorkomende â?? maar ongegronde â?? redenen waarom Nobel besloot een Nobelprijs voor wiskunde af te wijzen, is dat zijn vrouw hem bedroog met een beroemde wiskundige.

Gosta Mittag-Leffler wordt vaak beweerd de schuldige partij te zijn. Maar er is geen historisch bewijs om het verhaal te ondersteunen. Ten eerste omdat Nobel nooit getrouwd is geweest (hij had wel een minnares, een *Weense* vrouw genaamd *Sophie Hess*³).

Gosta Mittag-Leffler was een belangrijke wiskundige in Zweden aan het einde van de 19e en het begin van de 20e eeuw. Hij speelde een belangrijke rol bij het helpen van de carrière van *Sofya Kovalevskaya* en werd uiteindelijk hoofd van de *Stockholm Hogskola*, de voorloper van *Stockholms Universitet*.

In 1882 richtte hij het tijdschrift *Acta Mathematica* op, dat een eeuw later nog steeds een van â??s werelds toonaangevende wiskundige tijdschriften is. Door zijn invloed in *Stockholm* haalde hij koning *Oscar II* over om prijswedstrijden te organiseren en verschillende vooraanstaande wiskundigen te eren.

Er zijn geloofwaardiger redenen waarom er geen Nobelprijs voor wiskunde bestaat. Ten eerste het feit dat hij niet veel om wiskunde gaf, en dat het niet werd beschouwd als een praktische wetenschap waarvan de mensheid zou kunnen profiteren (een hoofddoel voor de oprichting van de *Nobel Foundation*). Verder bestond er destijds al een bekende Scandinavische prijs voor wiskundigen. Als Nobel van deze prijs op de hoogte was, voelde hij zich misschien minder gedwongen om in zijn testament een concurrerende prijs voor wiskundigen toe te voegen.

¹ De **Nobelprijs** (Zweeds: *Nobelpriset*, Noors: *Nobelprisen*) is een jaarlijkse prijs, enerzijds voor wetenschappelijk onderzoekers die een opmerkelijke prestatie hebben geleverd op het gebied van de *natuurkunde*, *scheikunde* en *fysiologie* of *geneeskunde*, anderzijds aan auteurs die belangrijke bijdragen hebben geleverd aan de *literatuur* alsook voor personen en organisaties die belangrijk

hebben bijgedragen aan de bevordering van de *vrede*. De prijs werd ingesteld in 1895 in het testament van Alfred Nobel, en in 1901 na zijn overlijden voor het eerst uitgereikt. Daarnaast wordt sinds 1969 jaarlijks de *Prijs van de Zweedse Rijksbank voor economie, ter nagedachtenis aan Alfred Nobel* uitgereikt, die in de volksmond bekend staat als de *Nobelprijs voor de Economie*. In de Noorse hoofdstad *Oslo* wordt jaarlijks op de sterfdag van Alfred Nobel, 10 december, de *Nobelprijs voor de Vrede* uitgereikt; de overige Nobelprijzen worden op dezelfde dag in de Zweedse hoofdstad *Stockholm* uitgereikt. De winnaars van de prijzen worden begin oktober bekendgemaakt.

² **Alfred Bernhard Nobel** (1833-1896) was een Zweeds chemicus en industrieel. Het bekendst is zijn uitvinding van het dynamiet in 1866, hoewel hij ook een reeks andere explosiemiddelen heeft uitgevonden en gefabriceerd. Het chemische element *Nobelium* is naar hem genoemd. In 1888 woonde Nobel in Parijs en las op 13 april in een plaatselijke krant dat hij was overleden (men verwarde Alfred met zijn broer *Ludvig Nobel*, die inderdaad pas gestorven was) en in zijn necrologie werd hij betiteld als de *handelaar in de dood*, die dankzij zijn uitvinding van dynamiet rijk werd van het oorlogsleed dat hij de mensheid aandeed. Dat bericht had een grote invloed op hem wat hem aanzette om te proberen zijn naam te zuiveren. Nobel bepaalde in zijn testament dat van de rente van zijn kapitaal van circa 32 miljoen Zweedse kronen elk jaar op zijn sterfdag (10 december) vijf Nobelprijzen moesten worden uitgereikt. Hiertoe moest de Nobelstichting worden opgericht. In zijn testament stelde hij vast dat de prijzen bestemd moesten zijn voor *hen die in het afgelopen jaar aan de mensheid het grootste nut hebben verschaft*.

³ **Sophie Hess** werkte in een bloemenwinkel toen ze Alfred Nobel in 1876 ontmoette. Hij was 43; zij was 19. Ze wordt beschreven als *â??mooi en vulgair en een beetje dom, goedhartig maar verveeld, behalve als ze over zichzelf praat of over anderen roddelt.â??*• De zaken werden ingewikkeld in 1891, toen Sofie aankondigde dat ze zwanger was, niet van Nobel maar van een *Hongaarse* cavalerieofficier. Volgens de legercode was de cavalerieofficier verplicht met Sofie te trouwen, maar het schandaal dwong hem ook zijn ontslag uit het leger te nemen. Hij werd champagneverkoper en verdween onmiddellijk na de huwelijksceremonie. Hij begon tevergeefs Nobel om geld te schrijven. Alfred Nobel en Sofie Hess hadden een complexe relatie. Volgens de correspondentie tussen hen beiden, had zij *â??gevraagd om een lijfrente van tienduizend florijnenâ??*; Nobel liet haar slechts zesduizend florijnen na in zijn testament. Zoals hij opmerkte, kon een gezin van vier comfortabel leven van tweeduizend florijnen per jaar. In totaal omvatten de verzamelde brieven 211 van Nobel en 41 van Hess. De verbinding tussen Nobel en Hess duurde 18 jaar, van 1876 tot twee jaar vÃ³r de dood van Nobel in 1896.

Datum aangemaakt

2026/04/25

default watermark